

— Съдбата на батачани, — промълви тате: — то е страшно, само като се помисли . . .

Мене ми се стори, че слушамъ това като на сънъ. И помрачи се предъ очитѣ ми слънцето. Всичко погрознѣ наоколо. А рѣка Бистра, която обичахъ толкова да слушамъ, като шуми и бучи, като пѣе, която всѣкога ме унасяше въ незнайни страни, въ нѣкаквѣ вълшебенъ миръ, сега ми се стори, че грозно зарева. Нѣкакви тѣмни, страшни очи ме гледаха изъ нейнитѣ дълбини.

Бѣхме вече извѣнъ града.

— Зарчо, Зарчо! — извика ми Стефанъ, като сочеше върха на едно високо дърво край пжтя: — чуешъ ли? — Куковица! Колко ясно кука!

АЗъ се освѣстихъ и слушахъ: — куку, куку, куку!

Тинка се бѣше покатерила край пжтя. Берѣше велиденчета, кукурекъ и късни минзухарчета. Правѣше китки. Виеше ги на венецъ за главата си.

Пжтьтъ се точеше нагоре презъ гората или подъ дебели сѣнки, или на открыто. Върволици монастирджии предъ настъ и следъ настъ ту потънѣха въ гжстаци — изгубѣха се, ту се мѣрнѣха на нѣкоя гола височина. Безброй потоци се спускаха отъ снѣжни чукари, биеха се запѣнени у канари, съ вѣченъ мѣхъ покрити, и лудо се спускаха по падалѣ, като оглашаваха потайнитѣ дебри на Рила.

Часоветѣ вървѣха бавно. Къмъ пладне вече умора тежеше надъ всички. Поклонниците бѣха се сдумали да спратъ за обѣдъ и да отпочинатъ на Хайдушкото кладенче. Тамъ има удобно място, а и пжтя се смѣта половина до монастиря. Предъ настъ се възвишаваше последния хълмъ. Още малко усилия.

Ненадейно тамъ горе между пжтниците настана смутъ. Всички спрѣхме. Нѣкои сочеха отвѣждъ съ рѣце. Други — явно бѣше — искаха да се върнатъ. Ние бѣхме въ подножието на хълма. Сѫщо и ние спрѣхме. Баша ми и Чорбаджи Нико плахо се спогледнаха. Никовица хвана децата си за рѣце и ги притегли къмъ себе си. Скоро всички зеха да се